

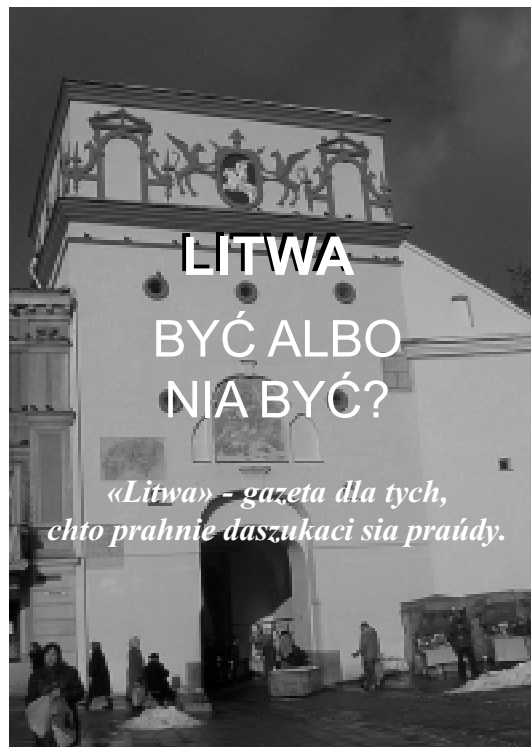
Mater Lithvaniae, ora pro nobis!

LITWA

**głos monarchisty
N 4 (16)**

MIESIAC KASTRYCZNIK-HRUDZIŃ (ŚNIEŻAŃ) ROKU 2002
GAZETA ZASNAVANA Ú 1908 ROKU, ADNOŪLENA Ú 1995 R.

Feudalnaja Rekonkwista

Woś użo 200 rokaú, jak my żywiem u warunkoch rewolucyi. I heta nie pierabolszwańnie, to radykalna, a to pastupowa kasując sia padwaliny tradycyjna hramadztwa. Dosyć zirnuć na mapu Europy: dzie siońnia Austra-Wuhorskaja Monarchija, dzie Papieskaja Dziarżawa, i dzie nareszcie Wialikaje Kniastwa iz Reczczupaspalita? Tradycyjnyja socyjalnyja instytuty, hetkija jak stany, kaścioł i profesyjnyja korporacyja ani hrajuć znacznaj roli. Jaszce bolszy progres paczyniła rewolucyja ú halinie moralnaj: instytut siamji na miaży zaniapadu, amal paúsiudna legalizawanaje zabićcio nienarodzanych, na kanu eutanazyja j homoseksualnyja szluby. Jakim jaszce stanie sia świet? Nareszcie pryśpieú czas dać na heta adkaz. I hety adkaz musić być tradycyjnym - *Feudalnaja Rekonkwista!* Feudalnaja, bo my úważajem siaredniawieczcza epochaj pieramohi ducha, rekonkwista - z łacinskaj praz hiszpanskuju reconquista - znaćca adwajawańnie, wiartańnie naleźna.

Feudalizm, heta nie naturalnaja haspadarka, jak ćwierdziać nam komunistycznaja j liberalnyja ekonomisty. Feudalizm heta pierad usim kasztoúnaści, jakija bolszyja za metal: Boh, Honar, Ajczyna! Chto siońnia szcze pamiataje hetkich paniatkaú? Ci nie pryśpieú czas raspaczac tuju duchowuju baračbu, kab uwieć świet, a razam i nasza Ajczyna nie apynuli sia adnaho dnia ú piekle. Dla jasnaści paniatkaú można nazwać nasz ruch *feudalnaj kontarrewolucyjaj*, bo kab spynić niejkaje dziejańnie patrebnaje supraćdziejańnie: na reformacyju - kontarreformacyja, adpawiedna na rewolucyju - kontarrewolucyja. Ale nasza kontarrewolucyja nie burżuaznaja, jana nawet antyburżuaznaja. Jak socyjalizm, hetak i kapitalizm czużarodnyja naszamu rozumieńniu. Hetyja paniatki - dwa baki adnaho medalu, imia jakomu materyjalizm. Nasza kontarrewolucyja dziejańnie skroź duchowaje, jano miarkuje biespasiaredniaju realizacyju Bożaj Woli.

Feudalny Konkwestador pierad usim lubić swaju siamju, potym swoj rod, potym swaju maľuju radzimu, a potym Ajczynu ż wialikaj litery. Jon lubić swaju profesyju, a nie zarobak i tamu jon zadzinoczwaie sia ú korporacyi dla abmieżawańnia «wauczynaj» liberalnaj konkurencyi, kab koźny, kamu

hetki zajniatak padabaje sia moh pracawać razam ż im. Jon naleźa da swajho stanu zhodna zy zdolnaściami j miejscam, jakimi jaho abdoryú Pan Boh. Jon lojalny da sprawiadliwaj ułady, heta znaćca taje, jakaja pachodzić ad Boha, a nie úzuruje sia pawodle konstytucyi. Jon wiereć u Boha, tamu szto wiereć, szto úsio czaho jon maje - maje ad Boha, a paśla śmierci zdabudzie Raj.

Da czaho my jmkniema sia? Da taho, kab można było żyć i wiedać usich swaich susiedziaú, kab isnawała miajscowaja hramada, a nia «spalnyja mikrorejony». Kab Nasza Haspadarstwa budawała sia na hetych hramadoch, a nia z woli biezabowaha «elektoratu». Kab tut uradwaú ani «czyrwony pan», ani «nowy ruski», ani «brukselski biurokrata» ani «amerykanski F16», ale zwysz dadzienny naszamu kraju Monarch, ż wiernymi jamu stanami. Kab ludzi żyli wieraju nie ú «progres», «integracyju», «karjeru», a ú Boha.

Czamu Litwiny majuć raspaczac *feudalnuju rekonkwistu*? Tamu szto ú nas nima szansaú na jsnawańnie na warunkoch suczasnaj cywilizacyi. Adnaúleńnie WKL nia moźa úpisaci sia ú suczasnuju systemu «europejskaj biaśpieki», jakaja úliczwaje pierad usim interesy Washingtonu, Brukseli j Maskwy. A panawańnie ú naszaj dziarżawie adzinaúladnaha Haspadara - Wialikaha Kniazia nie adpawiadaje «suczasnamu rozumieńniu dziarżaúnaha ładu», dzie jość miejsca tolki dla «wybarnych» i «kolektyúnych» organaú ułady. U siahodzionnym świecie, jaki kpić z rodawaj tradycyi nima miejsca dla wialikalitoúskaj szlachty j jejnaje historycznaj pamiaci. Tamu my najbolej zacikaúlenyja ú źmienienie henkaha úsiaświetnaha paradku.

Wy zapytajeciesia ci maźliwa úsio heta? My wierzem u toje, szto Boh jość sprawiadliwym, i koźnamu budzie addadziena pawodle jahonych uczynkaú, kali nia ú hetym świecie, dyk pa śmierci. Miljony zahinułych na giljotynie j za paústańniaú, u Sybiru j Kurapatach kliczuć ab tym kab uczynić im zadosyć. Hety momant adciahwaje sia ż miłasernaści Bożaj, kab mahli pakajaci sia tyja, chto da henaha zdolny, ale jon nieúnikniomy.

Litouški Konkwestador

Tematam hetaha materyjału jość jakim czynam wiera katolickaja úpływała na dziejańni insurgentaú 1863 r., a taksama jakim czynam adno najbolsz katolickaje i monarchicznaje haspadarstwa tahaczasnaj Europy - Austra-Wuhorszczyna stawila sia da paústańnia. Dadzienju temu wielmi gruntuóna raspracawaú polski daśledczyk Edward Walewander u swajoj knižcy «Die österreichische Presse und die polnische Januaraufstand» (Austryjackaja presa i polskaje studzienskaje paústańnie), szto była wydadziena paniamiecku ú Frankfurcie-nad-Majnam u 1991 r. Gruntujuczy sia na pracy p.E.Walewandra, a taksama na inszych apracóukach, my sprabujem praanalizawać, jakim czynam praktykawańnie katolickaj wiery paúpływała na motywacyju insurgentaú, a taksama jakim czynam prajawila sia mižnarodawaja katolickaja salidarnaść z polskim i litoúskim¹ narodami.

Boh, Honar, Ajczyzna...

Historyczny kontekst

Pierad tym jak pierajści da czysta wierawyznauczaha aspektu E.Walewander robić ustup ab pryczynach troch padzielaú Reczy Paspalitaj, jakija pradwyznaczyli nastupny los polskaha i litoúskaha narodaú. Hetak pawodle konserwatyúnaj Austryjackaj presy - «Tiroler Stimmen»² - dysydenty³ ú Reczypaspalitaj mieli zasmat swobody i ú konfesyjnych pytańniach czasta žwiartali sia pa dapamohu da Rasiei ci Prusyi, prasili czużyja úlady ab dapamohu i takim czynam zaachwoczwali ichniaje úmiaszalnictwa wa únutranyja problemy krainy. Hetyja machinacyi prawasłaúnych i protestantaú paskoryli padziely Reczypaspalitaj tryma pamieźnymi dziaźawami. Pawodle oficjalnaha «Botschafter»⁴ sztoraz bolszaja anarchija była asnoúnaj padstawaj zaniapadu dziaźawy, pakolki jakraz jana sprawakawała umiaszańnie inszaziemnych úladaú. Wa úspaminach austryjackaj presy ab ażyćciaúalnikach padzielaú zaznaczałasia, szto asnoúnymi inicjatorami byli Karol Prusyi Fryderyk II i ruskaja Caryca Kataryna II. Smatlikaja presa padkrešliwała asabistuju pozycyju Cesarowaj Maryi Terezy, jakuju paćwiardžali «Tiroler Stimmen»: «5 žniúnia 1772 roku, raspusnaja Kataryna, wolteryjanski Fryderyk II i niejki Kaunitz⁵ asudzili Polsczu na śmierć, spryczyniúszy wialiki bol naszaj szlachetnaj Cesarowaj Maryi Terezy.» Udziel za samoj Austra-Wuhorszczyny ú padzieli tłumaczyú sia niepaźbiežnaj nieabchodnaściu dzieła padtrymańnia raúnawahi pamiž asnoúnymi geopolitycznymi siłami hetaj czastki Eúropy. U lubym wypadku Austryja nieachwotna i tolki pad ciskam abstawinaú uziela údział u damowie.

My ž možam tut zaznaczyć, szto hlediacy z użo adlehtaj perspektywy, aposznajaja teza wyjaúlajecca dla naszaha kraju i nawokolnaha abszaru biezumoúna karysnym wynikam. Kali újawim sabie, szto rusinskaja⁶ dziaźaúnaść utrymała sia dziakujucy Lwowu i Halicyi, a polskaja dziaźaúnaść u nowym czasie úznikła dziakujucy dziejańniam Józefa Piłsudskaha, taksama na terytoryi Halicyi, a potym raspaúsiudžila sia i na naszy zemli, spryczyniúszy tam prynamsi zachawańnie fundamentalnych asnowaú wialikalitoúskaj cywilizacyi.

Europejskaja geopolityka na religijnym tle

Dalej polski daśledczyk zaznacžaje, szto ú Austriji, dyj u astatnich europejskich krainach panawała pierakanańnie ab niepadzielnym adzinstwie sprawy religijnaj (katolickaj) sa sprawaj patryjotycznaj. Mienawita dadzienny religijny aspekt karystaú sia úsieahulnaj padtrymkaj usich plastoú Austra-Wuhorszczyny. Hetak «Gemeindezeitung»⁷ bacžyła ú wyraszeńni «polskaha pytańnia» roznyja zacikaúlenyja baki, ale jak raz katolicki momant byú najbolsz specyficzny. Padobna «Die Presse»⁸ zaznacžala szto najbolszaja wartaść ruchu palahała ú jaho religijnaj inspiracyi, hzn. u halinie dzie «hrachi» Rasiei byli najbolszymi. Hetyja mierkawańni raspaúsiudžwali sia taksama i na katolickaje nasielnictwa Litwy-Bielarusi,

nie wyluczajucy stul i hreka-katolikoú. Adna z gazetaú świedča ab tym, szto carski úrad «iz padstupnaściu, gwałtam i dapamohaj kazackich knutoú dy jaszcz niekatorych niawiernych biskupaú» addzialili hreka-katolickuju carkwu ad Rymu i dałuczylu da prawasłaúja. «Das Vaterland»⁹ z radašciu pawiedamlala, szto szmat hreka-katolikaú, jakich prymusam dałuczylu da prawasłaúnaj carkwy, znoú stała patrabujuć być u adzinstwie iz Światym Prastołam. Heta datyczyc nia tolki Polska Karaleústwa, dzie wypadki pierachodu hreka-katolikoú u prawasłaúje da likwidacyi Chołmskaj Dyjacezyi ú 1875 r. byli dosyć sporadycznymi, ale taksama Litwy, Bielarusi, Padolla i Wałyni, dzie Unija pad carskim rondlem¹⁰ była likwidawana użo ú 1839 r.¹¹

Austryjackaja presa taksama szmat uwahi nadawała pozycyi europejskich dziaźawau adnosna paústańnia, asabliwa padkrešliwajucy negatyúnuju rolu Wialikabrytanii, Francyi i Prusyi. Pozycyju Austriji jany razhladali jak spaczuwalnuju. Gruntujuczy taki pohlad na padstawie taho, szto asnoúnym motywwam paústańnia byú motywu religijny, mocna zaciskany praz panujucžaje ú Rasiei prawasłaúje, ci protestantyzm u Prusyi. U Austriji ž panawała katolictwa i tamu palaki mieli maźliwaść swabodna wyznawać swaju wiera.

Cesarowa Austra-Wuhorszczyny Maria Teresia - tolki pad ciskam swajho syna Josefa II pahadzila sia na padziel Reczypaspalitaj

U wialikaj czastcy možna pahadzicca, szto objektyúna úmowy istnawańnia polskaj katolickaj mienszaści i rusinskaj hreka-katolickaj u Austryjackim zabory¹² Reczy Paspalitaj u paraúnańni z umowami isnawańnia katolickaha nasielnictwa na terytoryi Nadwiślenskaha i asabliwaha Paúnocna-Zachodniaha kraju byli biezumoúna nasmat lepszymi.

Zrozumieć, czamu paústańnie nie mahło sustrecca z absolutnaj, stoprocentowaj padtrymkaj inszych krainau, dazwalaže analiz tahaczasnaj mižnarodawaj sytuacyi. Jana miała swaju krynicu ú rewolucyjach u Francyi i Europie 1789, 1830 i 1848 rr. Úlady Prusyi, Austra-Wuhorszczyny bajali sia nowaha rewolucyjnaha wybuchu, Papskaja Dziaźawa zmaħala sia ž liberalna-ateistycznym¹³ i antypapieskim rucham za abjadnańnie Italii¹⁴. Tamu lubaja žmiena status-quo razhladała sia tahaczasnymi úradami, jak krok u kirunku rewolucyi, hetak za jak i paústańnie 1863 r. Geopolityczny aspekt problemy palahaú na tym, szto Rasieja niahledziacy na nutrany zwyszkonserwatyzm na bazie lozunga «Prawasłaúje, samadziaźaúje, narodańść!» u mižnarodawaj politycyi była zwyszczynicznaja, padtrymliwajucy nacyjonal-rewolucyjnyja grupouki ú Serbii, Bošonii, Hercegowinie, Bałharyi, pryznacžucy liberalnaje Italjanskaje Karaleústwa. Tamu takaje ahulnaje paniaćcie, jak padtrymka «Zachadu», jakoje funkcyanuje i siońnia nia maje najmienszaha sensu. Bolsz možna razwažać ab padtrymcy paústańnia tymi ci inszymi europejskimi politycznymi siłami: liberalna-rewolucyjnymi ci zachawaúcza¹⁵-tradycyjanalistycznymi.

Naležyć adznaczyć, szto ú naszym kraiu nawukoúcy úsio jaszcz praciahwajuc apiswać tyja padziei ú skažonym kontekście, jaki byú ustalawany komunistycznaj propagandaj. Sens kontekstu tłumaczy sia tym, szto buducy autorjtarnej unuty krainy, sowieckaja úlada karystała sia ú mižnarodawym, dy ú peúnym sensie i ú nutranym abiehu liberalna-demokratycznaj retorykaj. Hetamu słužyú toj fakt, szto sowieckaja úlada žjaúlaje sia niepasrednaj spadczyńnicaj liberalnych ruħaú XIX stulećcia ú Rasiei i za miažoj, bo balsawizm jość nia szto inszaje, jak radykalny ruch za gwałtoúnaje ústalawańnie kasztoúnašciaú za jakija wykazwalisia liberaly ú ideologii i filozofska-religijnaj sfery. Zhodna z dadziennaj wersyjaj paústańnie 1863 h. pradstaúlała sia jak rewolucyjny wybuch skirawany suprac samadziaźaúja i monarchicznaha ładu jak takoha, padtrymany «progresyúnymi» kołami Zachadu. Inszy bok kontekstu, a mienawita biezumoúnaja

HISTORYJA

katolickaja nabożnaść paústancaú, udział u paústañni katolickich ordenaú i niżejszaha kleru, moralnaja padtrymka z boku Papskaj Działawy i konserwatyúnaj Austra-Wuhorszczyny starana kamuflawaú sia.

Pabożnaść paústancaú i udział u im kleru

Dyk woś za niahledziaczy na dosyć mocny socyjalny aspekt paústañnia, jaki akcentaúwaú sia najlepiej «czyrwonymi», jano miała pieraważna religijny charakter, szto dawodziac dareczy nastolki roznyja krynicy, jak wykazwañni prawadyra «czyrwonych» Kanstantaha Kalinoúskaha¹⁶, hetak

Błaskawieñnie kasinieraú

i świadczañni Austrijackaj presy. Jak świadcza E. Walewander «Szmalikija czasopisy źwiartali úwahu na hlybokuju nadzieju paústancaú na pomocz Bożuju, a ichni duch malitwy za pamysny los raspaczataha paústañnia¹⁷. Prymajuczy prysiahu paústancy zabawiazwali sia baczyc pierad usim u Bohu swajho prychilnika. Jany iszli ú boj hałosiaczy imia Pana¹⁸. Takaja pabożnaść, jakaja zwiazana sa zwyczajnymi religijnymi praktykami, była mocna prasiaknuta maryjanskim kultam. Paústancy baczylu ú Najświaciejszaj Maryi Pannie swaju «adzinuju prawawituju Karalewu», dzieła addańnia cześci katoraj, jany zabawiazwali sia nia tolki ździajsniać czyny, ale i dać życie u achwiaru¹⁹. U pieśniach, szto śpiawali sia jaszczepierad paústañniem, najczaszciej można było paczuć imia Maryi. Paústancy rażliczawali na pieramohu za pomoczczu Matki Boskaj²⁰...U gazetach źjaúlali sia apisañni religijnych praktykaú paústancaú, przykladam supolnaje

Polskaja gazeta ú Austrii «Postep»

Gazeta «Sonntagsblatt für alle Stände»

czytañnie malitwaú u abozach²¹. Pašla boju światar zaklikaú da padziakuczynnaj malitwy. Usie klenczac, kiraúnik addzieú padawaú przyklad i klencyú na czale swaich zaúnierau²². Paústancy czasta przystupali da sakramentaú spowiedzi i światoj kamunii²³.»

Presy pryświaczała asabliwuju úwahu asobnym świataram, jakija byli kiraúnikami paústanckich addzieú. Najbolsz pisana pra kiraúnika paústañnia na Litwie i Żmudzi, ks. Antonija Mackiewiczza (1826-1863). «Postęp» pisaú, szto Mackiewicz, jak muczanik za nacyjonalnuju sprawu atrymaje ad Boha takuju zaplatu, jakaja należa sia tolki światym. Miensz pisała sia pra wielmi wiadomaha kiraúnika paústañnia na Padlaszszy ks. Stanisława Brosku (1822-1865). Naprzyklad jaszczepierad 1864 r. było pawiedamlena, szto hety światar razam z czastkaj swajho addzieú praciahwaje zmahaci sia, chacia heta nie adpawiaða reczaisnaści. Było taksama zaúważana, szto Broska maje amal roúnuju światym paszanu siarod miascowaha ludu. Szmata pisała sia ab kapelanie addzieú Dyjonizyja Czachoúskaha, ks. Marceliju Szymanskim, jaki zapalwajuczyni pramowami zaklikaú paústancaú da malitwy i baračby za swaju Katolickuju Wieru i Ajczynu. Presa padkrešliwała, szto katolickija światary paświaczali addzieú i sztandary paústancaú.

Trochi úwahi było pryświczana taksama i ordenskim siostram. U Tyrolu ú lutym 1863 r. było pawiedamlena, szto try siastry, jakija jechali z Petersburga da Litwy, sprabawali pieramycić zapakawany kufar z kosami. U pawiedamleñni padkrešliwała sia śmiełaść i addanaść siaścior, szto zrabila wialikaje úrażañnie.

Ordery, miascowaja kaścielnaja hierarchija i Światy Prastol

Niemahczyma pieraacanié rolu katolickich ordenaú pry organizacyi i údziele u paústañni. «Der Botschafter» zilustrawaú heta nastupnym czynam: «Niemalaja kolkaść tych monachaú, jakija z miaczom u adnoj ruce, z kryżom u inszaj zaklikali ú Imia Jezusa Chrystusa lud da baračby, jakija wiali paústanckija addzieú na masakru²⁴. E. Walewander zaznaczaje, szto ad 20 da 70% monachaú u zaleźnaści ad ordenskej kongregacyi, u toj ci inszaj stupieni i formie padtrymliwali paústañnie. Historyk Ordenu Kapucynaú K. Hadacz liczyé udział swajho ordenu u paústañni za najbolsz chwalebnuju staronku ordenskej historyi. Ale asabliwuju wiadomaść atrymali bernardynicy z przyczyny ich achwiarnaha údziele u paústañni.

Wiadoma takaja pozycyja monachaú wyklikała żorstkija represy carskaj ulady. U jakaści asnoúnych przyczyn praszukwañnia u klasztery Ajcoú Paúliñau u Częstochowie, «Innsbrucker Nachrichten²⁵» nazywali kazañni, jakija zapalwajuc narod da supraciwu Maskwie, a taksama wysyłku zbroi paústancam. Muraújoú u Wilni raźmiaszczaú kazarmy i szpitali u klasztarach, skul monachi byli pieramieszczany²⁶. U takich umowach 27.X.1864 byú wydadziny kasacyjny akt na klasztery. Hety akt byú nia tolki aktam pomsty dla ordenaú, ale i srodkam «zabieśpiaczeñnia» carskaha reżymu²⁷. Jak pawiedamlaje E. Walewander likwidacyja klaszteraú wyhladała przykladna nastupnym czynam. Usia akcyja pawinna była adbyci sia 15/16 (27/28²⁸) listapada 1864 r. adnaczasowa pa úsioj terytoryi Karaleústwa Polskaha i Paúnoczna-Zachodniaha Kraju. Apouñaczy u konkretnym klasztery źjaúlaú sia oficer z addzieúlam zaúnierau, budziú i zahadwaú zyjści sia zanuranych u son monachaú ci monszak, dalej dawaú im dla aznajamleñnia pastanowu úrada i tłumaczyú, szto jany pawinny być hatowymi nieadkladna pakinuć budynak. Jon taksama prapanouwaú im pierajechać u inszy nie abniaty kasacyjaj klaszter, albo wyjechać za miazu, na szto úrad dawaú im finansawuju dapamohu. Monachi, jakija byli hatowyja wyjechać za miazu atrymliwali zamieźnyja paszporty dla wyjezdu u Italiju, Austriju, Prusyju albo inszyja niemieckija ziemli, takich sztopraúda było wielmi mała. Protesty Rymu suprac kasacyi zastali sia biez uwahi. Napaczatku protestowali taksama i

praciah na 5-j staroncy

Rycarowie!

*Ja Katalik! Nie schizmatyk niawierny!
 Ja paczuwaju sia dumnym a peúnym!
 Hodna niasu miecz Kryżowych Wýprawau!
 Suprac szatańskich paczwarnych
 nawalaú!
 Pierad uladaj Kaścielnaj Stalicy
 Lasnuć niawiernyja skorana nicma!
 Ja waznajmuju paúsiudna j dazwańnia
 Jezusa woli pawiek panawańnia!
 Spres załunajuć Ściahí Tamplijeraú!
 Majma ż u sercy walecznaje Wiery!*

Wierny Tamplijer:

MODERNIZM - ALBO FRANCUSKAJA REWOLUCYJA Ú KAŚCIOLE

(praciah z numeru 3/15 «Litwy» AD 2002)

Trywajucy na warcie tradycyi ú świeckim żyćci, adyż! niemażliwa wabminuci úwahaju pytańniaú wiery, bo koźnaje dziejańnie, jakoha czaławiek sparadźaje maje swajoj kryncaju złoha albo dobraha ducha - Szatana czy Pana Boha. Hety artykuł raspawiadaje jak paczaú sia zaniapad «sacrum» i da czaho jon wiadzie. Praciahwajucy jaho publikacyju my nia majem na mecie uczynici szkody ani jakim-kolwiek dastojnikam Kaścioła ani wiernikam, ale choccam szczyra razważyć - czy ad naszaj światoj katolickaj wiery czahoś jaszczé ú XX st. zastalo sia?

Sustrakajucy sia j rozmaúljucy ż ludźmi dalokimi ad Kaścioła poczastu spaścierahajesz² naturalowaha nierazumieńnia. Każucy pra prychilnikaú u naszym zmahańni za tradycyju, jany biezumoúna zhadwajuc Katolickaha Kaścioła, jaki ichnaj dumkaju apryjory musić padtrymwać padobnych pamknieńniaú dy trywaje skraj konserwatyúnym organizmam. Woś ża na hetkija wykazwańni my wyraszyli nareście wadpawiaści, iż siońni Kaścioł nia jość ani naszym prychilnikam, ani zyczliucam. Jak hetak stała sia?!

Pamior wierny tradycyi św. pamiaci Pius XII, a na źmieniu úzyjszoú Papież Jan XXIII. Nieszta mistyczna djabalskaje jość u tym, szto znoú bylo úzhadanym hetaje spauczeńnie Jan XXIII. Historyja úžo wiedała wodnaha Jana XXIII – antypapieża Baltazara Kosu – totra j gwałtaúnika. Papież Jan XXIII naźal nia wydaú nowaj antimodernistycznej bulli, nia wyczuú usiaje niebiašpieki nastupu woraha. Jon sklikaú sabor.

Filozoficznaja padstawy Aggiornamento

Škliknušy Sabor Papież abwiaściú swoj dewiz: «Aggiornamento», szto ú razhornutym tłumaczeńni oznaczaje: dapasawańnie da źmiennych umowaú siońniaszniaha czasu! Donoso Cortes, znany hiszpański filozaf aposzniaha stahodździa konstatawaú: nasz czas abciażarany dwuma zabłudańnia³. Pierszaje zabłudańnie stasuje sia da Boha, druhoje da ludziej. Szto datyczyć pierszaha, to tutaka jość pasiahalnictwa na prysutnaś Boha ú hetym świecie. Jon zamianiaje chryścijanski, biblejski, tradycyjny wobraz światu na deistyczny, na ideju Boha, jaki zyjszoú na supakoj i kinuú świat na adwolnaś losu i úłasnaha raźwiccia. Bo kali Boh žjaúlaje sia tolki systemaj dumak, abstraktnej idejaj i jon nie miaszaje sia ú życie konkretnych asobaú, ani narodaú, tady nia ma jakoha-kolwiek aczaławieczañnia Boha. Tady nia ma ani carkowy, ani achwiarawańniaú, ani komunii, ani abwiaszczeńnia. U takim wypadku heta tolki kulturnaja žjawa. Druhoje zabłudańnie, kaža Donoso Cortes, datczya ludziej. «Czaławiek, – hetak kaža nasz prašwieczany⁴ suczaśnik, – dobry, łahodny, jon nie abciażarany hrachami, jon pryniaty niezaplamlony, narodźany niezaplamlony. Tamu jamu niepatrebna wyratawańnie, jamu patrebna tolki wychawańnie i wyjaúleńnie dobrych zadatkaú, zakładźenych u im samim». Czaławiek nie patrabuje pakuty, samawyraczeńnia, umiarćwieńnia albo adwahi. Usialaki czaławiek wielmi

Ranije cześć naleźala tolki Panu Jezusu, zaraz jaje addajuć idalam hetaha światu

dobry, humanistyczny, miralubiwy i wietly. Hety postulat dalej byú pryniaty ú filozofii i pierad usim siońniaszniáj teologii. U wychawańni admaúljucy sia ad pryncypa autorytetu, ustrymliwajucy sia ad baračby suprac szkodnych upływaú, suprac hrachounaści i zła, admaúljucy sia ad wostrych zaúwahaú i pakarańniaú. U politycy dachodźiac da taho, szto wobrazy worahaú zhadźwajucy sia i kamuflujucy sia, i úsio zwodzicie sia da iluzornaha pacyfizmu. U hramadzkej dumcy heta prywodzie da biaźmieźnej wiery ú progres, nieútajmawanaha optymizmu, jaki palahaje na uniwersalnych maźliwaściah zhydy i zadzinoczańnia ludziej. Z hetaha wynikaje, szto raj na ziamli maźliwy.

Faktycznaja pamylki II Watykanskah Saboru

Vaticanum II⁵ nie zrabiuć niczoha inszaha, jak zaćwierdziú, kodyfikawaú ahulny wobraz myśleńnia suczasnaści i liberalizmu i pryńiaú jaho únutry Kaścioła. Praktycznaja chyby dokumentaú II Watykanskah Saboru palahajucy u nastupnym:

- adwiecznaja praúda nie padkrešliwaje sia peúna i nie daje sia wyrak na zabłudańni;
- pryńiaćcio dwuchsensounych paniaćciaú, jakija dapuszczajucy raznastajnyja tłumaczeńni;
- istnujucy wykazwańni na miazy herezyi.

Šwiedczañniem pierszaha jość «Deklaracyja ab religijnaj swabodzie», dzie ú rozdiele 6 haworycca: «Ureszcie cywilnaja úlada pawinna kłapacici sia ab toje, kab nikoli, ci adwarta, ci skryta, nie byla paruszana z pryczynaú žwiazanych z religijaj roúnaś hramadźian u halinie prawa, jakaja úsio ž naleźyc da supolnaha dabra hramadźtwa, i kab siarod hramadźian nia mieła miejsca dyskryminacyja. Z hetaha wynikaje, szto niahodna pastupaje publicznaja úlada, kali z dapamohaj siły albo strachu, albo inszych srodkaú chozca nakinuć hramadźianam wyznańnie albo adkidańnie jakoj-kolwiek religii albo pieraszkozdić kamu-kolwiek wa ústupleńni ú religijnuju supolnaś albo ú wychadzie ž jaje. Tym bolsz wystupajucy suprac woli Božaj a taksama światych praú asoby i siamji narodaú, kali jakim-niebudź czynam úzywajucy siły z metaj žniszczeńnia albo abmieźwawańnia religii ci to wa úsim czaławiectwie, ci to ú jakimś kraju albo akrešlenaj grupie ludziej.»

Dla paraúnańnia prywiadziem wytrymku z encykliki Piusa IX Papieża Quanta Cura z 1864 r.: «A chacia my j nia marudzili z tym, kab taho roku pamylki czasta wyznaczać i ich adkidać, adnak za sprawy Kaścioła katolickaha i zbaúleńnie dusz nam dawieranych, a taksama dabro samoj ludzkaj supolnaści ahulna wymahajucy, kab my paútorna skirawali Wasz

NASZA WIERA

pastyrski kłopot na asudżeńnie inszych niedarecznych dumak, jakija wynikił z tych samych pamylak jak byccam by sa swaje krynicy. Tyja falszywyja a iżywyja pohłady pawinny być tym bolsz asudżanyja, bo toje majuć na uwazie, kab byú pamienszany i zusim zniszczany toj zbaúlenny úptyú, jaki Kaścioł katolicki z pastanaúleńnia i nakazu swajho Boskaha Zakładalnika pawinien, bez usialakich pieraszkoðaú, ażyćciaúlać azno da skanczeńnia świetu, jak na asobnych ludziej, hetak taksama na nacyi, narody i ich uładarou, a taksama pakolki hetyja pohłady imknuć da taho, kab zusim była likwidawana suwiaź i úzajemnaja łucznaść pomiż Uładaj Kaścielnaj i Uładaj świeckaj, jakija dla intaresaú adnaho i druhoaha boku zaúždy akazwali sia karysnyja i z pażytkam.»

Widawoczna, szto «Deklaracyja ab religijnaj swobodzie» akcentuje swaju úwahu na niedopuszczalność siłaj nakidwać jakuju-kolwiek religiju, albo pieraszkadzać u wyznańni jakoj-kolwiek religii, u toj czas jak u encyklicy Piusa IX Papieža akcentuje sia «uzajemnaja łucznaść pomiż Uładaj Kaścielnaj i Uładaj świeckaj», jakaja jošć karysnaj dla abodwuch. Niby niama jaúnaj supiarecznaści! Adnak ža jošć! Bo szto heta jošć łucznaść pomiż uładami Kaścielnaj a świeckaj, jak nie abawiazak ułady świeckaj da abarony Światoj Katolickaj Religii, nie jakoj-kolwiek, ale mienawita Katolickaj! I jak za hetaj abaronaj nia možna dazwolić legalnaje úżyćcio siły? Ci ułada úžo nadarma swoj miecz nosić? Ci aúтары «Deklaracyi ab religijnaj swobodzie» dumali, szto jany na miesiacy żywuć, dzie niama Djabła i jaho dzieła, dzie niama sektaú, wyczwarencáú i prosta razbeszczanych ludziej, dzie sam Świety Spokój prabywaje. Adža zabyli sia, szto na ziarni niama rajú, a tamu Kaścioł patrabuje wa ułasnej abaronie światych rycaraú.

Nastupny przykład świadczyć ab najaúności niasnych i niebiaśpiecznych dla katolickaj wiery sformulawańniaú. Cytujem «Dogmatycznuju Konstytucyju ab Kaściele «Lumen gentium», rozdział 8: «Heta jošć adżyny Chrystusowy Kaścioł, jaki my wyznajem u Symbolu wiery jak adżyny, światy, katolicki i apostalski, jaki Zbawiciel nasz pa źmiortwychustańni swaim dawieruý paświć Piatru, daruczajuczny jamu i astatnim Apostołam, jaho paszyrać i im kirawać, i jaki zakłaú na wiaki jak «fundament i padwalinu praúdy». Hety Kaścioł, ustalawany i zorganizawany na hetym świecie jak supolnaść, trywaje (subsistit) ú Kaściele katolickim, jakim kiruje nastupnik

Piatra i biskupy, szto zastajuć sia ž im u supolnaści (communio), chacia i paza jaho organizmam znachodzić sia szmatlikija karani uświaczeńnia i praúdy, jakija jak praúdziwyja dary Kaścioła Chrystusowaha nachilajuć da katolickaj jednaści.»

U dadżenaj formuloúcy prysutniczaje wielmi niebiaśpiecznaje słowa «trywaje» (u łacinskim tekście subsistit), jakoje zakładaje, szto Kaścioł Chrystusowy, chacia i trywaje taksama ú Kaściele Katolickim moža teoretyczna trywać adnaczasowa i ú inszaj supolnaści, ab czym świadczyć dalejszy praciah tekstu ab «szmatlikich karaniach uświaczeńnia i praúdy». Supracpastaúlajuć sia i addzialajucca adno ad adnaho dwa fundamentalnyja paniaćci Kaścioł Chrystusowy i Kaścioł Katolicki, szto jošć toż samaje. Admaúleńnie hetaje tożsamaści i žjaúlajecca wykazwańniem heretycznym.

Qvo Vadis Modernismus?

Czym niebiaśpieczny modernizm? Pierad usim swajoj schilnaściu da synkretyzmu⁶, nastupnym krokam paśla czaho budzie ateizm. Siońnia úžo widawocznyja oznaki hetaha ú europejskich krainach. Jany úsio bolejš i bolejš zachłynajuć sia nawałaj religijnich sektaú, wierawyznańniaú uschodu i prosta religijnaj abyjakawaściu. Prywiadziem niekatoryja liczby.

Hetak u Francyi:

- kolkaść achryszczanych: u 1990 r. – 84%, u 1996 tolki 58%;
- rehularna chadzili ú Kaścioł: 1948 r. – 37%, 1958 r. – 35%, 1968 r. – 25%, 1988 r. – 13%⁷;
- kaścielny szlub brali: 1980 r. – 65% suženstwaú, 1996 r. – 50%;
- kolkaść światarou: 1978 r. – 40300, 1980 r. – 38676, 1985 r. – 36203, 1992 r. – 32267.

Z 79% katolickaha nasielnictwa Francyi 66% - wieruczaja, hzn., szto siarod 27% francuzaú, jakija liczać siabie ateistami, 14% - «katoliki». Liczby haworać sami za siabie, ale nia treba dumać, szto padać dalej niama kudy. U Zachodnij Niemieczechynie pawodle słowaú Kardynała Höffnera 93% katolikaú bolsz nie spawiadajuć sia. Za 1968-78 rr. nawiedwańnie

praciah na 6-j staroncy

HISTORYJA

Boh, Honar, Ajczyna...

praciah z 3-j staronki

polskija biskupy, ale dzieła uniknieńnia jaszczé bolszych represyjaú spynili swaju akcyju. Likwidacyja klasztaú susterła sia z krytykaj Austrijackich gazet, a mienawita «Salzburger Kirchenblatt»²⁹, jaki apiswaú brutalnaść carskich metadaú u baraćbie z kaściołam. Pry hetym gazeta wyrażała ździúleńnie nakont pozycyi niemiecckich i angielskich wydańniaú, jakija rászucca abaraniali prawy palakaú adnosna carskaha despatyzmu, ciapiere adnak maúczali³⁰.

(praciah budzie)

pieraklaú i padrychtawaú
A.J. Stralcoú-Karwacki

¹ litoúski = wialikalitoúski

² «Tyrolskija Hałasy»

³ dysydenty – u tahacyasnym rozumieńni inszawiercy

⁴ «Ambasador»

⁵ Wenzel Anton Kaunitz – Kancler Cesarstwa Austra-Wuhorskaha

⁶ rusinski=ukrainski

⁷ «Gminnaja gazeta»

⁸ «Presá»

⁹ «Ajczyna»

¹⁰ pad carskim rondlem = под царским колпаком (маск.)

¹¹ «Gemeindezeitung» (Gminnaja gazeta) ad 19.III.1863

¹² zabor – zona okupacyi

¹³ Chto nia wieryć, szto heta byú mienawita liberalna-ateistyczny ruch, niachaj pahledzić na siońniaszni herb Italii, dzie ú centry krasuje załataja piacikancowaja zorka ú abramleńni łaurowaha wianka. Ci heta nie nahadwaje nieszta wielmi znajomaje?

¹⁴ Ruch byú instytucyjnalna zapaczatkawany Napoleonam Bonapartam, jaki útwaryú spaczatku Cyzalpinksuju Respubliku (1801), potom Italjanskuju Respubliku (1802) i úreszcie Italjanskaje Karaleústwa (1805), kosztam terytoryjaú Austra-Wuhorskaj monarchii

¹⁵ zachawaúczy = konserwatyúny, starareżymny

¹⁶ czytaj: «Religijnaja i socyjalnaja pohłady Konstantaha Kalinoúskaha» «Litwa» N 1(13) 2002 r.

¹⁷ «Wiener Kirchenzeitung» (Wienskaja Kaścielnaja Gazeta) ad 25.II.1863

¹⁸ «Österreichischer Volksfreund» (Austrijacki Siabra Ludu) ad 15.III.1863

¹⁹ «Wiener Kirchenzeitung» ad 25.II.1863

²⁰ «Postę» (Progres – polskaja gazeta ú Wienie) ad 15.IV.1863

²¹ «Österreichischer Volksfreund» ad 7.X.1863

²² «Wiener Kirchenzeitung» ad 13.V.1863

²³ «Österreichischer Volksfreund» ad 8.X.1863

²⁴ Masakra = rez

²⁵ «Insbruckija Wiedamaści» ad 18.VIII.1863

²⁶ «Sonntagsblatt für alle Stände» (Niadzielny Listok dla úsich Stanaú) ad 19.VII.1863

²⁷ «Der Botschafter» ad 10.XII.1864

²⁸ wodle Nowaha (Gregoryjanskaha) stylu

²⁹ «Salzburski Kaścielny Listok»

³⁰ Na naszu dumku moment jak raz pakazalny dla ideologicznaha razłomu, jaki istnawaú pomiż liberalnymi siłami i konserwatyúna-tradycyjnalistycznymi

MODERNIZM – ALBO FRANCUSKAJA REWOLUCYJA Ú KAŚCIOLE

praciah z 5-j staronki

bohaslužbaú u Zachodnij Niamiecczynie žniziła sia na 3 miljony czaławiek. U 1979 r. u Kanadzie było zaregistravana 48000 katolickich szlubaú. U toj ža czas 2900 szlubaú raspali sia, h.zn. kala 6%. U 1982 r., hzn. try leta paźniej u toj ža krainie było zaregistravana 38000 szlubaú - na 10000 mieniej, a 21000 szlubaú raspali sia, h.zn. 56%. U ZSA kolkaść razwodaú siarod katolikaú sztorok pawialiczwaje sia bolsz czym na 1 milion. U Holandyi, paczynajucy z II Watykanskaha Saboru kolkaść wyświaczeńiaú u ksiandzy žniziła sia na 95%, u Austrii przykladna na 70%. U Austrii statystyka pakazwaje, szto 98% katolikaú wa úroźście da 35 let uwazajuć kaścielnaje nawuczanie ab morali jak nieabawiazkowaje.

Nareszcie pryszoú czas zrabieć wysnowy: biez pieraadoleńnia modernizmu i jaho prajaúleńniaú u aktualnym nawuczani Kaścioła nie-maźliwa spynić i pieraadoleć katastroficznuju sytuacyju z wyznańiem katolickaj wiery. Modernizm asabliwa niebiaśpieczny ú paraúnańni sa zwyczajnaj herezyjaj tym, szto jon nia maje žorstkich i logicznych pryncypaú, a tamu wielmi ciazka akreślić nakolki modernista jaszczce žjaúlaje sia katolikam, a nakolki nie. Ale adsutnaść hetych pryncypaú i još adchileńnie ad wiery, albo prosta niawierje. Należyć pahladzić praúdzie ú woczy i úreszcie adpawiedna acanić plon II Watykanskaha Saboru, jaki dziakujucy swaim dwuchsensoúnym formuloúkam staú sia swojeasabliwym przykryćciom dla dziejności modernistaú. Usio, szto nie adpawiadaje ichniaj koncepcyi jany nazywajuć «dasabornym» pohladam, kaźucy, szto isnuje bolsz aktualnaje wuczenie. Należyć zaznaczyć, szto ú Kaścioła Katolickaha niama bolsz ci miensz aktualnaha wuczenia, jano zaúždy adno. A kali wynikaje supiarecznaść pa tym ci inszym pytańni, należyć jaho spraućzić na zhodnaść iz cełaj, nieparyúnaj i wiecznaj tradycyjjaj Kaścioła Katolickaha, a nie z heretycznymi formuloúkami dadzienymi ú druhoj pałowie XX stalećcia. Tak dapamazy nam Boh!

*Trydenckaja Imsza – najchwalabniejszy
abrad Boskaj Achwiary taksama była
addadzena ú achwiaru paśliasabornym
reformam*

**Jakub Sprenger
Henryk Institoris**

¹ adyż – adnak (trasianka), hl. nowa-jorskaha, “Wialikalitoúska – rasijskaha” słownika Dr. Janki Stankiewicza, baczyna 39.

² spaścierahaci – naziraci, hl. sł. Bajkowa j Niekraszewicza.

³ zabłudańnie = istotnaja pamylka = рас. заблуждение

⁴ graświeczany = рас. просвещённый

⁵ Vaticanum II = Druhi Watykanski Sabor

⁶ synkretizm - spałuczenie úsich religijaú, faktyczna deizm.

⁷ hety liczbawy szerah pakazwaje, szto negatyúnaja tendencyi prysutniczali ú Kaściele jaszczce da II Watykanskaha Saboru i taksama toje, szto srodki jakija wybraú Sabor dla ich pieraadoleńnia akazali sia nieadpawiednymi. Sabor zaćwierdziú katastroficznj stan.

Žmiaszczajucy ú hetym numery «Litwy» dopis u redakcyju Jahamości Úladzimiera Jakimowicza «Pohlad staroha lićwina na Monarchizm i na religijnyja daczynieńni», my padajem taksama wodhuk redakcyi.

Pohlad staroha lićwina na monarchizm i religijnyja daczynieńni

Na praciahu historyi czaławiećwa duža mnoha adbyło sia małych i wialikich bedaú tolki tamu, szto ludzi pa roznamu stawili sia da religijnych dogmaú, dy j da roznych religijaú. Czasam ludzi mieli j adnolkawuju luboú da Boha, a to j jaszczce horsz - u stanie pakryúdzanaha byú czaławiek bolsz addany Bohu, a krywadusznaja, krywaźernaja poszaści, chawajucy za jmia Boha swaje paczwarnaja pomysłi, rabili dobrym ludziam zło: ździajsniali swaje biznesoúskija, ci politycznyja pamknieńni.

Z historyi my dobra wiedajem ab dziejańniach Livonskaha ordenu, jaki ž imiem Boha rabawaú łatyskich, estonskich sialanaú, zachopwaú ziemli Połackaha kniastwa. Kali ú adnosinach da livaú, łatgałaú i insz. «niechryściaú» jany przykrywali sia szczytom «niasiem pahancam słowa Chrystowa» (a czamu tak gwałtoúna?), to czym patłumaczyć zachop imi ziemli Połackaha kniastwa, użo chryścijanskaha? Chiba heta nie politycznyja mety Watykanu? A Teutonski orden? U jmia politycznych metaú žniszczali, gwałcili nasielnicstwa Prusyi, u liku jakoha byli jak prusy, tak i litoúcy, palaki, zamojty. A potym, biespierapynnyja sproby zachopu ziemiaú Nowaharodczyny, Litwy dy j Polszy, nie zwazajucy, szto jany byli chryścijanskimi. Heta doúżyła sia da 1410 roku, pakul u niuch nie nadawali «bratom chryścijanam». I znoú politycznyja mety agresyjnich sił Watykanu, a daloka nie religijnyja kłopaty pra «blukałych jahniataú».

Paczynajucy z 15 st. iduć amal biespierapynnyja wojny z Maskowijaj, i ú wasnoúnym, pad religijnym szczytom: «dapamoha bratom prawasłaúnym ruskim», pry hetym žniszczali ich (bratoú prawasłaúnnych) amal pahałoúna.

A kolki pralita krywuchny ú WKL u spreczkach, chto bolsz warty ú Boha katolik ci prawasłaúny. A kolki pychi ú spreczkach - czyja wiera bolsz dahodnaja Bohu. Kamuści jaszczce j siońnia zdaje sia, szto treba dawodzić kułakami swajo wierchawienstwa addanaści Bohu. Dzikunstwa 21 st. Nia dziwa, szto dziaźaúnaja úłady 14 st. pisali zusim niedarecznyja Zahady, nawet prowokacyjnaja, addajucy pierawahu wiernikam katolickaha wierawyznańnia. Wynik? Ad paústańnia da pasyúnaha staúleńnia prawasłaúnnych da baračby z Maskowijaj, a czasam i padtrymkam Maskowii. Woś wam.

Kroczyć pa szlachu, prapanawanym hazetaj «LITWA» - niebiaśpieczna j szkodna dla demokratycznaha ruchu, tamu, szto jon (szlach) - prowokacyjni. Nielha padziałać ludziej na «patryjotaú», «nacyjonalistaú» dy inszyja hłupstwy ú zaleźnaści wierawyznańnia, mowy. Śmiechu warta: «litwin - toj chto heta wyrazna deklaruje». Szanóuniejszyja, ad taho, szto wy siabie zadeklarujecie mozambikcam, wy im nia staniecie, jak nia dźmicie sia. Spadarstwa, chto z historyi nia robić wysnowaú - biazhluzdy czaławiek.

Chto zdolny analizawać i wiedaje historyju WKL, Reczy Paspalitaj toj cudoúna úświedamlaje sabie: czamu zdaryła sia toje, szto my zaraz majem. Nia tolki wonkawaja przyczyny byli ú zaniapadzie naszych Dziaźaú, a hałoúnym czynam - unutranyja. Hryźli sia jak sabaki na koźnym pytańniu, a kolki pychi ú koźnaha, nawet niedanoszanaha szlachpica, procistaúleńnie siabie úsim. A pra luboú da swajho brata chryścijanina j hawaryć nie dawodzi sia. Sucelny gwałt. Poszuk swajho admietnaha szlachu - carkoúnaja Unija. I znoú supraciú - gwałt. Para zrazumieć, szto nielha gwałtam hnać nawet u raj. Tolki lojalnaść, pamiarkoúnaść, szlach swobodnaj i dabrachwotnaj duchoúna-kulturnaj integracyi pamiž zachadam i úschodam dapamahaje zachawać siabroústwa, parazumieńnie. Heta propagandawali Piotar Mahiła, Silwiestar Kosau, Isaja Kazłoúski, Miałet Smatrycki, F.Skaryna,

LISTAWANNIE

M.Husoński, W.Ciapinski, S.Budny, L.Sapieha, A.Wolan, moza chopić pieraliczwać naszych nacyjonalnych świetaczą, kab było pierakanańcza. Hałounaje, na szto jany žwiartali ũwahu - na nieabchodnaść zachawańnia politycznaj niezaleźnaści, etnicznej, religijnaj (dareczy, usie jany byli pryhilnikami autokefalicznaj prawasłaunaj Carkwy WKL, jak i ja) i duchoúnaj admetnaści narodu. Jak tolki žjaũlajuć sia notki pahardy adnaho etnosu, abo adnoj religii da inszaj, tak nieminucza prychoďzić padziel hramadtwa na «czystych i czyściejszych, na patryjotaũ i nie, na nacyjonalistaũ i nie», nu j padobnaja bredź.

Niama na naszaj ziamli «czystych etnosau». Amal usie historyki znachodziać parazumieńnie ũ pachodźańni bielarusau i Bielarusi. Terytoryja siońniasznaj Bielarusi była kaliści zasielenaj bałtami. Pastupowa naradzaje sia nowy etnos: sławiana-bałcki. Hety etnos adroźniwaje sia j ad bałtaũ i ad sławian, i taho ũ czasu - rodny im...Jakaja nasza nazwa pawinna być? Litoũcy ci Bielarusy? Zychodziaczy ũ historyi raźwićcia etnosu j jaho ũsprymańnia ũ świcie na praciahu dastatkowa doũhaha czasu my - Litoũcy.

Ale, spadarstwa, nia treba ũsio walić u wadnu kucz: «kali prawasłaũny stanowi sia hreka-katolikam, jon automatyczna traplaje ũ kategorijsu chacia b «pasyunych litwinaũ». Aprocz jak hłupstwam i prowokacyjaj hyta nazwać nielha. Heta ũžo ũsio prachodzili, paczynajucy z 1380 roku. Wynik - zachliwy. Na jakoj padstawie wy wyluczajecie katolicyzm, jak bolsz «prawilnuju» religiju, da «niaprawilnaj» religii wy ũ nia budziecie zaklikać.

A ci wiedajecie wy, jak worahi Świataści stawiać sia da religijaũ? Paczajtajcie kniŕku Siarhiejja Niłusa «Близ есть при дверях», Sierhijew Posad, 1917 r., u jakoj wykładzienu programa dziejańniaũ «Светлейшего Великого Соборания Заслуженных Массонов», gaspracawanaj 9-15.VIII.1871 r. Z hetaj programy wynikaje, szto masony liczać szto jany ũžo mnohaha dasiahnuli ũ sprawie «proswieszczenija» indyjskaj grupy, majuć wialikuju nadzieju na mahometan, i ũpeũnienyja, szto katolicyzm uwieš czas zdaje swaje pozycyi. Najbolsz pašladoũnymi liczać «prawasłaũnych». Hetkija akcenty jaũnych słuŕak Satany prymuszajuć zadumaci sia. Tamu nia treba blytać religijnaja pytańni z etnicznymi. I naohũ, nie kranajcie religijnich pytańniaũ u planie paraũnańnia religijaũ. Niama dobrych i drennych religijaũ. Usie religii - szlach da Boha. A woš toj chto dzdie pa hetym szlachu moŕa j zбочyć, i zazirnuć da Satany. Ašciaroŕzna!

A dla nas, litwinaũ pawodle krywi, hałounaje: luboũ da Boha, a heta j adno da wadnoha, uzajemadapamoha, uzajemapawaha, luboũ da Radzimy, wiedańnie jejnaj historyi, jejnaj mowy, praca dzieła roskwitu Radzimy, raszuczajaja baraćba z worahami Radzimy - woš nieabchodnyja j dastatkowyja ũmowy kab być patryjotam, nacyjonalistam, hramadzianinam lubaj Radzimy - Wialikaha Kniastwa Litoũskaha, pad kiraũnictwam wiecza (nakształ Połackaha), a kniazioũ nam chopić, hety nadakuczyũ, a lepszaha nia budzie.

Pra mowu j alfawit. Moŕna pahadzicca, szto siońniasznajaja mowa zaduŕa zrusyfikawanaja. Cha j nawukoũcy papracujuć u hetym kirunku, ale z ulikam taho, szto my ŕywiem uŕo ũ 21 st., a nie ũ 16 st. U wadu taho Rubonu nam uŕo nie zajšci, jak by nie chaciela sia, jana ũžo j zmiaszała sia z wadoj Pałaty, Wuszaczy, Dzisny j daũno ŕbiehla. Alfawit. Boŕuchna, kolki ũžo napisana hetym alfawitam i jakija znakamitašci naszyja nie pisali im. Skaryna, Ciapinski, Smatrycki, Eufrosiũnia Połackaja, S.Połacki, S.Budny, J.Kupała, J.Kołas, Kuŕma Czorny i mnoha - mnoha jaszczu chto. Zapytajcie sia ich. Kali lanujecie sia ich zapytać, to ŕwiarnicie sia da Baradulina, Bykawa, H.Buraũkina, Hilewicza, Aleksijewicz...

**Uładzimir Jakimowicz
z Maładeczna.**

Wodhuk Redakcyi

Adkazwajucy na dopis Jahamošci Uładzimiera, chaciela sia b adznaczyć, szto my zychodzim z pozycyi realizmu nie idealizujucy tuju, ci inszujucy epochu, a trymajucy sia trywałaj dziaŕŕaũnaj tradycyi, jakaja była sprauďzanaju ŕyćciom.

Szto tyca addanašci dogmatam i praũdziwaj wiery, dyk dla nas jany niepadzielnaja. Czaławiek, jaki wieryc, musić być addany pryncypam i swajmi ũczynkami šwiedczyć pra heta. Ale nia jdealizujma pahancaũ X-XIII st., jakimi byli ũ znacznej czastcy naszyja prodki. Jany nia byli aniołami, ŕ jakimi moŕna było damowici sia ab pakajowym raspaũsiudzie wiery j wiešci taki «demokratyczna-ekumeniczny» dyalog. Tamu ũstalawańnie Ordeny Najšwiaciejszaj Maryi Panny (Teutonski) nie mahło b nasić niegwałtoũnaha charakteru. Rabaũnickija najezdy mali dwochbakowy charakter. Hetak sama jak teutoncy najazďdali nasz kraj, najazďdali Polšču ci wałodańni Ordenawy Dawyd Haradzienski ci Kiejstut. Pan Boh zaũsiody abiraje adekwatnyja srodki nawiartańnia. Tut heta adbyło sia wodle pryncypu «ad supraciũnaha», pakul ty nia jmaũ sia katolickaje wiery, budziesz pakutwać praz najezdy susiedawy. Jak tolki naszy Wialikija Kniazi Jagajła j Witaũt imali sia katolickaj wiery j zamiryli sia, adbyła sia Grunwaldzkaja pieramoha - czym nia cud Boŕy!

Szto ŕ da pytańnia pra jsnawańnie sławian i asymilacyju imi bałtaũ, to my staimo na hruńcie dziaŕŕaũnickaha abo haspadarstwawaha pryncypu, wodũh jakoha miensz istotna chto kaho i kali asymilawaũ, ale waŕna chto jakomu panu czy Haspadaru słuŕyũ. Zhodna z hetym my biezumoũna Litwiny.

Szto tyca siaredniawiecznych religijnich dysputaũ, to my staimo na gruncie, szto Pan Boh, stwaryũszy czaławieka na swoj wobraz i padabienstwa, nadaũ jamu dar paznańnia objektyũnaje praũdy. Tamu my nia moŕam uwaŕać, szto ũsie religii wiaduć da Boha, bo jany wymoũna supiareczac adna wadnej. Szto tyca prawasłaũja, jakoje dogmatyczna najbliŕej katolicyzmu, dyk tre mowić, szto Kijeũski Kniaz Uładzimir chryšciũ sia j chryšciũ Ruš u hodzie 988 ad naradźeńnia Chrystowaha, u wadzinuju apostalskujucy, katolickujucy j prawawiernuju (prawasłaũnuju) wieru. Adkoł Konstantynopalskaha Patryjarchatu adbyũ sia ũ 1054 r. Dyk kim ŕa tady byũ Kniaz Uładzimir? Katolikam bizanckaha abrađu, albo

praciah na 8-j staroncy

Wodhuk Redakcyi

praciah z 7-j staronki

Unijatam! Chto ź tady zdradziŭ wiery baćkou?

Kroczyć naszym szlacham my budźma niezaleźna taho, chto b czaho ni kazaŭ. My nie padzialajem ludziou, ale zadzinoczwajem ich pawodle dakładnych pryncypau. A z «demokratycznaj» amorfnej masaj niemaźliwa adkazać na henyja wykliki, jakija pastaŭlenyja naszamu kraju. Słowa «deklaruje» paznaczaże szto koźny, niezaleźna etniczna pachodźańnia, ale padzialajuczy naszyja religijna-moralnyja pryncypy moźa być Litwinom.

Czamu naszym wierawyznańniem Litwinaŭ jość katolickaje? Tamu szto nasza dziarżaŭnaja tradycyja, jakaja jość cudam Bozym, dawiała szto pad achowaj katolickaj wiery nasza Haspadarstwa - Wialikaje Kniastwa Litoŭskaje - praisnawała amal 400 rokaŭ. Pad pahanstwam blizu 150. A pad prawasłaŭjem, darma szto mali asobny patryjarchat - anikoli. Unija była niczym inszym, jak wypraŭleńniem raniejszaj pamyłki prawasłaŭnaj ludnaści WKL i wiartańniem da wiery Raŭnaapostalna Kijeŭskaha Kniazia Ŭładzimiera, da wiery Eufrosiŭni Połackaj, jakija nikoli ad Rymu nie adpadali! Dynastyja Wialikich Kniaziou Litoŭskich - Jagajławiczaŭ-Jagelonaŭ, a potom elekcyjnyja Wialikija Kniazi byli katolickimi. Jakija szcze świedcańni nieabchodnyja dla taho, kab śćwierdzić, szto ŭ WKL panounym wierawyznańniem było katolickaje. Na inszaje pytańnie, a mienawita, czamu my ŭważajem katolickaje wierawyznańnie adzina prawilnym, można adkazać: prosta my ŭ heta wierym! Nasza wiera buduje sia na tysiaczach prykładaŭ światych, kanonizowanych Kaścieraŭ. Raim Waszmości aznajomici sia z apisańniem Źycia Światych.

Nakont źwiestkaŭ, jakija prywodzić Jahamość Ŭładzimier tyczna naszych nacyjonalnych świataczau, nieabchodna adznaczyć, szto chutcej za ŭsio protestantami byli M.Husouški, W.Ciapinski j dakładna aryjaninam - S.Budny. Leŭ Sapieha byŭ napaczatku prawasłaŭnym, potom protestantom, a ŭreszcie unijatam i zafundawaŭ wialikiju kolkaść unickich światyniaŭ. Wierawyznańnie Franciszka Skaryny da siońnia dakładna niawyznaczanaje. Tamu ciazka adkazać nakolki hetyja asoby byli pryhilnikami autokefalicznaj prawasłaŭnaj Carkwy WKL.

Szto tycza notkaŭ pahardy, treba wyznaczyć szto jość pahardaj, a szto religijnym dysputam. Kali my kazam, szto wierym i ŭważajem, szto religija katolickaja jość adzina praŭdziwaj, dyk heta jość Symbolem naszaj katolickaj wiery, jaki my z honaram wyznajem, a nie paharda da inszych wierawyznańniaŭ. Takim sama czynam uważajuc i prawasłaŭnyja, majuczy na ŭwazie swaju konfesyju. Dareczy słowa konfesyja pachodzić ad łacinskaha confessio, szto znača wyznańnie wiery. Biaz hetaha elementu nijakaja wiera

niemaźliwaja. Toje czaho prapanuje Jahamość Ŭładzimier, a mienawita tezu, szto ŭsie religii wiaduć da Boha, oznaczaje adsutnaść adzinaha wyznańnia wiery, a znača jaje adsutnaść, albo szto toje ź samaje - ateizm. Dareczy hetkaj sama tezy trymajuc sia zhadanyja Jahamościem Ŭładzimieram masony.

Datyczna zakidu ab tym, szto Kaścieraŭ «zdaje» swaje pozycyji stasoŭna masonstwa, tre adkazać nastupnym czynam. Niachaj Jahamość Ŭładzimier zadać sobie trud bliźej aznajomici sia z historyjaj Europy XVIII-XX stst. Pałowa biskupaŭ i kolki tysiacz ksiandzou było zamaradawana padczas Francuskaj Rewolucyji; gwałtam, a mienawita praz rewolucyju ŭstaloŭwała sia antypapieskaja, liberalnaja j promasonskaja Italjanskaja Dzarżawa; wielizarny cisk na Kaścieraŭ czyniła antykatolickaja j masonskaja Angielszczyna; za czasou hiszpanskaj cырwonej rewolucyji 30-ch let XX st. było źniszczana kala 40 000 duchoŭnych asobaŭ. Pašla taho, jak ŭ Kaścieraŭ zabrali ŭsie mahczymaści ŭplywu, Jahamość Ŭładzimier rytoryczna pytaje sia, czamu Kaścieraŭ zdaje pozycyji!? Ale nie chwalujma sia, bramy piekła Kaścieraŭ nie pieramohuć i świedcańniem hetamu 2000-letniaja historyja.

Szto da mowy 16-ha stalecicia j jejnaha miejsca dy roli ciapier, to warta pacikawici sia tworami j słounikami dochtura Jana Stankiewicza - lapiej za henaha Nawukoŭca pakul nichto nie papracawaŭ.

Nareszcie zakranajuczy aposznajaje: alfabet. «Litwa» wydajecca ŭ dźwiuch grafikach: cyrylicaj i łacinkaj, czaho można tut dadać.

Nia mir ja prynies, ale miecz

Sprawa Hodnaści

Tut zaszmata prawasłaŭnych kryżou,
Nie patrebnych, nia małych na prawa -
Byccam zhraja drapieźnych krukoŭ
Panad polam dzie hinuła sława.

Tut kanali za Wolu Dziady
Pad unijnymi Rymu kryżami,
Zachłynajuczy sia ŭ krywi
Pad kazakami dy krymczakami.

Ale źwiedała ciela Ziamli
Katawańniaŭ kacapskaj paczwary -
I paŭstali czuźyja kryży
A «baźnicy» ŭpaŭźli pawukami.

Pawuczynnie ŭkoł szyjaŭ ciśnie,
Na kaleni usich pryhinaje -
Pad ŭladu maskoŭskaj ruce
Na sluchmianych rabou!
Na sluchmianych rabou!
Na sluchmianych rabou!
Usich pieratwaraje.

Padyjmuj źa ź, moj Bracitka, miecz!
Nas czakaje światarna ja sprawa -
Padruźhać a pawykinuć precz,
Kab nia hidziła ziemiaŭ paczwara!

Chaj zaźziaja światym kahancom
Rodnaj Unii kwietka-wakrasa -
Chaj runiaja pad Boskim skrydłom
Na Ziamli na Majoj!
Na Ziamli na Majoj!
Na Ziamli na Majoj!
Boskaja łaska...

Pan Škirhajła Palanecki.

LITWA

*Gazeta «Litwa» była adnoŭ-
lena ŭ 1995 r. Da 1998 r. u
redakcyju ŭwachodziłi: Ŭła-
dzimier Michniewicz, Alak-
sandar-Jan Stralcoŭ-Karwacki
i Ŭładzimier Piatrowicz. Z 1999*

*r. skład redakcyi źmianiŭ sia i hety numar padrych-
tawali:*

Redaktor: Alaksandar-Jan Stralcoŭ-Karwacki

Aŭтары: Alaksandar-Jan Stralcoŭ-Karwacki

Pan Škirhajła Palanecki

Wiorstka: Marcin Kojdan

Naszy pryncypy j jak nas znajści:

Redakcyja gazety drukuje materyjały z metaj zabezpieczennia swabodnaha pierapływu informacyi, biaz zhody autaraŭ i nie niasie adkaznaści ŭ adpawiednaści z zakanadaŭstwam ab aŭtarskich prawoch, ŭ swiazi z adsutnaściu prawa-woje dziarżawy na terytoryi Respubliki Bielaruś. Adkaznyja za dakładnaść faktaŭ, padadziennyh ŭ artykulach suć autary publikacyj. Redakcyja maje prawa na stylowaje j gramatycznaje redagawańnie autarskich materyjałaŭ.

Posztawaja skrynka:

p/s 26, 220050 Miensk-Litoŭski

Recz Paspalita ja Litwa - Res Publica Lithuania

e-mail: ligawkl@tut.by

litwa@adukatar.lingvo.minsk.by